

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT NEGYVEN ÉVE

Ugyanabban az esztendőben, amelyben Trefort és társai megalapították az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulatot, megnyílt az emlékezetes 1885-iki országos kiállítás is, a maga nemében az első nagystílusú magyar egyetemes kiállítás. Az éppen alakuló Iparművészeti Társulat természetesen még nem vett részt benne, mégis logikus kapcsolatot, szükségszerű összetartozást állapíthatunk meg ketfejük közt, mert a kiállításnak iparművészeti része minden okfejtésnél közvetlenebbül igazolta a Társulat megalakulásának szükségességét. A kiállítás anyaga ugyanis arról tett bizonyosságot, hogy a művészi iparnak több technikája szinte kihalt már, holott egykor viruló életet élt Magyarországon, másodszor arról, hogy a nyolcvanas évek iparművészete sem nem ipar, sem nem művészet, mert mint ipar nem tudott saját autonóm törvényszerűségeinek útján haladni, mint művészet pedig nemhogy hatást idéz volna a stílustalanságnak és izléstelenségnek, hanem egyenest szolgáltatukban állott bécsi rossz minták alapján gyártott készítményivel. Alig egy-két technika — s itt elsősorban Zsolnay kerámikájára gondolunk — rejtett magában a jövőre nézve biztatást.

Magyarország minden jel szerint e részben is gyarmatává lett Bécsnek s ebből a szomorú sorból csak erőyes, szívós munkával volt kiemelhető.

Ezt a munkát vállalta — s most negyven év után hozzátelhetjük; — derekasan el is végezte az Iparművészeti Társulat. A legnagyobb elismeréssel kell adoznunk azoknak a férfiaknak, akik a reménytelennek látszó feladattal megbirkóztak.

A negyvenéves múlt első évtizede a próbálgatásé, keserves küzdelmeké, kezdeményezéseké. Legutóbbi tizenkét esztendeje a háború sanyarúságai közt való vergődésé. A közbeeső időszakot tarthatjuk a Társulat legtermékenyebb, munkásságát legponyosabban jellemző korszakának, amelyet ez a néhány név karakterizál: Ráth György, Fittler Kamill, K. Lippich Elek, Fieber Hen-

rik, Radácsics Jenő, Györgyi Kálmán, Zsolnay Vilmos, Thék Endre, Róth Miksa, a Jungferek, Horti Pál, Kőrösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor, Maróti Géza, Toroczka-Wigand Ede. Valamennyi együttvéve határozott programot jelentett s e program számos sikert hozott a Társulatnak a külföldi kiállításokon, idehaza pedig bizalmat és szeretetet tudott kelteni a közönségben. Bátorság kellett már a pusztá hirdetéséhez is, mert ellene volt nem egy hivatalos fórum s bizalmatlanul tekintett feléje maga az iparosság nagy része is. A program, amelyért e jeles erők fáradtak, ez volt: iparművészetünk magyar és modern legyen. Lássék meg rajta idetartozandósága annyira, mint amennyire meglátszott a bécsi manufaktúrákon az, hogy bécsiek, az angolokon, hogy angolok. Csak aki maga is közelről szemlélte a nehézségeket, amelyeket legjobbjainknak le kellett gyűrniök a parlamenttől le a műhely zugáig, csak az fogja teljes mértékben méltányolni teljesítményüket. A program, amilyen egyszerűnek és természetesen látszott, annyira idegenszerűnek hatott úgy a közönség körében, mint az iparosságban; az előbbi múlt divatnak vélte, az utóbbi félt az új formákba való beletanulás nehézségeitől. A tehetségek e kiváló gárdája csak akkor juthatott szabadabb lélekzethez, amidőn külföldi nagy sikerek mintegy szentesítették a világ nyílvanossága előtt céljaik helyességét.

Elmondhatjuk, hogy művészetünk szempontjából ez az aránylag rövid korszak nagy nyereség volt s egymagában igazolná a Társulat létjogát. Egyben meg vagyunk győződve róla, hogy továbbra is csak ebben a jelben fog iparművészetünk egészségesen fejlődhetni.

A múlt kiállításokon kívül, amelyeket a Társulat rendszeresített s amelyek a leg-erősebb propagálóeszköznek bizonyultak, munkásságának el nem múltó, ma is hasznossal tanulmányozható emlékeit hagyta hátra folyóiratának kötetiben s a Ráth-szerkesztette Iparművészeti Könyvében, évlapjában, mintagyűjteményében, pályaterveiben, nép-

rajzi felvételeiben. E széleskörű munkásságában igazi s legerősebb támasztéka az a közönség volt, amelyet éppen a Társulat agitációja nevelt megértővé, másik hatalmas, semmivel sem pótolható segítsége az volt, hogy éppen legjobb tehetségeinket tudta a nagy munkához megnyerni. Mert itt is hamar nyilvánvalóvá lett, hogy egyedül s

kizárólag a tehetség teremthet hatóerejű értékeket.

Kitűnő alapok s bevált programm. Kár, hogy a háború zivatara megakasztotta ezt az egészséges fejlődést. Reméljük, hogy a Társulatot, amely most ülte meg negyven éves jubileumát, új erőre segíti a magyar társadalom.

LYKA KÁROLY.

IVÁNYI-GRÜNWARD BÉLA: MOSÓNŐK. Rajz.

ORSZ. M. KÖR.
KÉPZŐMŰVESZETI
FŐISKOLA